

Latvijas Māsu asociācija

Reģ. Nr. 40008003946

Juridiskā adrese: Skolas iela 3, Rīga, LV-1010, Latvija

Tālrunis: 67602464, Fakss: 67218408, E-pasts: birojs@masuasociacija.lv,
mājas lapa: www.masuasociacija.lv

Operāciju Māsu apvienība

Akceptēts

*LMa Operāciju Māsu padomes sanāksmē
(Sapulces protokols Nr. 12.04.2017.)*

Rīgā, 2017. gada 15. aprīlī

K O M P E T E N C E S O P E R Ā C I J U M Ā S A S P A M A T S P E C I A L I T Ā T Ē

Pamatojums:

1. Ministru kabineta noteikumi Nr.268 (Rīgā 2009.gada 24.martā (prot. Nr.21 61.§))
Noteikumi par ārstniecības personu un studējošo, kuri apgūst pirmā vai otrā līmeņa profesionālās augstākās medicīniskās izglītības programmas, kompetenci ārstniecībā un šo personu teorētisko un praktisko zināšanu apjomu, punkts 6.5. **Operāciju māsa** (n 60).
2. Ministru kabineta noteikumi Nr.22 (Rīgā 2014.gada 14.janvārī (prot. Nr.2 10.§)) Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 18.maija noteikumos Nr.461 "Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un Profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību" (Izdoti saskaņā ar Darba likuma 40.panta septīto daļu un Valsts statistikas likuma 7.1 pantu).

Atsauce:

1. LZA Terminoloģijas komisijas lēmums Nr.84 Par termina kompetence izpratni un lietošanu latviešu valodā (Lēmuma pamats: MK 28.11.2000. noteikumu Nr.405 3.5. un 11.p., Pieņemts 29.09.2009.; prot. Nr.5/1095)
2. Pedagoģijas terminu skaidrojošajā vārdnīca, (Rīga, 2000)

Definīcija:

Operāciju māsas kompetences ir nepieciešamās zināšanas, izpratne kādā noteiktā jomā, profesionālā pieredze, un prasme zināšanas un pieredzi izmantot konkrētā, bet mainīgā darbībā. Kompetences ir tiesīgums, profesionālo pilnvaru kopums, par ko ir uzdota atbildība, ņemot vērā izglītību, zināšanas, spējas pieredzi attiecīgajā jomā.

Skaidrojums:

Raksturojot izglītības procesā iegūstamos studiju rezultātus, angļu valodas frāze "*knowledge, skills and competences*" latviski atveidojama ar "zināšanas, iemaņas un prasmes".

Operāciju māsas kompetenču saturs

Kompetences nosaukums	Kompetences definīcija	Kompetence praksē
<i>Profesionālās kompetences – Operāciju māsa ir patstāvīgi praktizējoša ārstniecības persona</i>		
Perioperatīvā aprūpe - organizācija un vadīšana	Prot un spēj identificēt, izvērtēt, kritiski lemt, pieņemt patstāvīgus lēmumus par infekcijas kontroles pasākumiem un darba vadīšanu operāciju zālē. Prot izvērtēt veicamo uzdevumu prioritāti, efektīvi plānot laiku, resursus, lai sasniegtu optimālu mērķi. Spēj patstāvīgi iegūt, atlasīt, analizēt	Zināšanas Perioperatīvās aprūpes principi un juridiskie aspekti, Darba tiesības un darba aizsardzības aspekti perioperatīvā aprūpē, Efektivitātes un plānošanas procesi, Kvalitātes vadība un vadības kvalitātes sistēmas perioperatīvajā aprūpē, Operāciju zāles noslodze un dažādu profilu operāciju savienojamību, Pacientu drošība, Risku vadība, Cilvēkresursu vadība, Komunikācijas procesi, Infekciju kontrole, Lietvedības un grāmatvedības pamatzināšanas, Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas. Prasmes Izpratne un spēja pielietot praksē: 1. aktuālās pacientu tiesību un veselības aprūpes nozares normas; 2. izvērtēt riskus un uzņemties atbildību par lēmumiem, darbībām un to sekām; 3. rast risinājumus un atbildēt par pieņemtiem lēmumiem mainīgā darba vidē.

	informāciju un pieņemt lēmumus.	<p>Pārziņa perioperatīvās aprūpes specifiskās darbības pacientiem ārkārtas situācijās un katastrofu gadījumos;</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. efektīvi plānot laiku un resursus perioperatīvās aprūpes uzlabošanai; 5. savlaicīgi reaģēt izmantojot kvalitātes uzlabošanas, riska vadīšanas stratēģijas, lai nodrošinātu drošu darba vidi. Atpazīst un pārvalda riskus attiecībā uz pacientu drošību, darba vidi un perioperatīvajā aprūpē iesaistītajām ārstniecības un atbalsta personām; 6. izmantot informācijas tehnoloģijas pacientu perioperatīvās aprūpes nodrošināšanai; 7. nodrošināt perioperatīvās aprūpes procesa nepārtrauktību. Prot organizēt un veikt pacientu uzņemšanu un nodošanu citām pacienta aprūpē iesaistītajām personām un struktūrvienībām. Nodrošināt perioperatīvo aprūpi ambulatori un īslaicīgajā ķirurģijā; 8. veidot un vadīt komandu perioperatīvas aprūpes nodrošināšanai, un motivēt perioperatīvā aprūpē iesaistīto aprūpes personālu; 9. plānot darba uzdevumus un organizēt darba izpildi, ievērojot noteiktos termiņus un pieejamos resursus; 10. veikt pacientu perioperatīvās aprūpes plānošanu un novērtēšanu.
Perioperatīvās aprūpes nodrošināšana	Spēj mērķtiecīgi plānot resursu izmantošanu, plānot un realizēt perioperatīvo aprūpi, pamatojoties un holistisku attieksmi, ņemot vērā pacienta fizioloģiskās, fiziskās un psihosociālās vajadzības.	<p>Zināšanas</p> <p>Par cilvēka anatomiju un fizioloģiju, iedzimtām un iegūtām, akūtām un hroniskām ķirurģiskām slimībām, patoloģijām, traumatiskiem bojājumiem un jaunveidojumiem, to diagnostiku un ķirurģisku ārstēšanu, ķirurģisko operāciju un manipulāciju diagnostiku un ķirurģiskas ārstēšanas medicīniskajām ierīcēm un instrumentēšanas tehnikām, standarta un specifiskās operācijās, vides higiēnā, aseptikā un antiseptikā, infekciju kontrolē (medicīnas ierīču apstrādes procesā, dezinfekcijā un sterilitātē, tās uzturēšanā un kontrolē), intrahospitalām un nozokomiālām infekcijām - pacientu aprūpē pre, peri un post operatīvajā etapā.</p> <p>Par darba vides (operāciju zāles) sagatavošanu, nodrošināšanu un uzturēšanu dažādu veidu ķirurģisko operāciju, manipulāciju un diagnostisko manipulāciju veikšanai atbilstoši higiēniski epidemioloģiskiem standartiem. Par sterilā un nesterilā materiāla izvēles principiem, apjoma plānošanu, sagatavošanu darbam, lietošanu, uzglabāšanu un uzskaiti. Par operāciju zāles darba plānošanu, organizēšanu un vadīšanu (operāciju zāles noslogojuma plānošana un dažādu profilu operāciju savienojamība). Par transkulturālu aprūpi. Par pacienta drošību, darba vides drošību, profesionālās darbības juridiskiem pamatiem, profesionālās ētikas pamatiem, informācijas un komunikācijas tehnoloģijām.</p> <p>Prasmes</p>

		<p>Izpratne un spēja pielietot praksē:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. lietot kvalitatīvu informāciju par pacientiem, kuriem tiks sniegta perioperatīva aprūpe; 2. sagatavot pacientu perioperatīvai ārstēšanai fiziski un psiholoģiski. Novērot un novērtēt pacienta stāvokli perioperatīvas aprūpes laikā; 3. veikt pareizu lokālās anestēzijas sagatavošanu, novērot pacientu tās pielietošanas laikā, prognozēt analgētiskās terapijas iedarbības efektus; 4. novērtēt ar sāpēm saistītos traucējumus (kardiovaskulāra slodze, kustību ierobežojumi, stress, depresija) un atbilstoši tiem veikt perioperatīvas aprūpes procesu un informēt citu perioperatīvā aprūpē iesaistīto personālu; 5. identificēt izgulējuma risku, nodrošināt perioperatīvas aprūpēs laikā to profilaksi īstenojot tādas perioperatīvas aprūpes darbības, kas mazina ādas bojājuma risku(pozicionēšana, aplikācijas u.c.); 6. identificēt asiņošanas risku, atpazīt asiņošanas un šoka simptomātiku, veikt perioperatīvās aprūpes darbības, kas mazina vai novērš asiņošanu un hipovolēmisko šoku. 7. identificēt infekcijas risku un veikt perioperatīvās aprūpes darbības, kas novērš tās izplatīšanos, kā arī informēt citas, pacienta aprūpē iesaistītās struktūras un personālu; 8. izvēlēties nepieciešamās medicīnas ierīces (ķirurģisko aprīkojumu, instrumentu komplektus, šujamo materiālu, operāciju veļu komplektus u. c.) atbilstoši ķirurģiskās operācijas specifikai un plānotajam operācijas apjomam; 9. izvēlēties un lietot specifiskās ķirurģiskās tehnoloģijas atbilstoši ķirurģiskās operācijas profilam; 10. instrumentēt ķirurģiskas operācijas, ievērojot etapu secību; 11. pārzināt medicīnas ierīču aprītes procesu un kontroli, kvalitāti un drošību; 12. nodrošināt aseptikas un antiseptikas pasākumu izpildi un kontroli atbilstoši infekciju kontroles/ higiēniskam un pretepidēmiskā režīma plānam; 13. sagatavot pacientu invazīvajai procedūrai, novērtēt pacienta psiholoģiskās un fizioloģiskās reakcijas pirms un pēc invazīvas procedūras. Nodrošināt pacientam perioperatīvas aprūpes laikā fizisko drošību un intimitāti, psiholoģisko drošību un komfortu, sniedzot psiholoģisko atbalstu ievērojot pacienta individuālās īpatnības un vajadzības; 14. izmantot kritērijus, lai identificētu esošu un potenciālu risku pacienta un personāla drošībai, un ziņot par problēmsituācijām atbildīgajām personām un struktūrām; 15. veikt vispārējās un speciālas perioperatīvās aprūpes dokumentēšanu.
--	--	---

Izglītošana	Izglītot pacientu, ģimeni, personālu, kas iesaistīts pacienta perioperatīvajā aprūpē.	Zināšanas 1. Pedagoģijas pamatprincipi, izglītošanas veidi un metodes; 2. Motivācijas teorijas, principi un veidi. Prasmes Izpratne un spēja pielietot praksē: 1. Pārzināt pedagoģijas pamatprincipus, izglītošanas veidus un metodes, prast izvēlēties piemērotākās un lietot tās praksē; 2. Pārzināt cilvēka vajadzību un motivācijas teorijas un principus un prast izvēlēties piemērotākās un lietot tās praksē.
<i>Starppersonu efektivitātes kompetences</i>		
Darbs komandā	Vēlme un spēja sadarboties ar kolēģiem, pacientiem, to piederīgajiem un sabiedrību, lai veicinātu mērķu sasniegšanu. Spēja uzturēt labas attiecības ar komandas biedriem, apmainīties ar nozīmīgu informāciju, veidot kopīgas komandas izjūtu.	Zināšanas Individuālpsholoģija, Sociālā psiholoģija, Saskarsmes psiholoģija un praktiskās iemaņas saskarsmē, Pedagoģijas pamatprincipi, izglītošanas veidi un metodes; Motivācijas teorijas, principi un veidi, Organizāciju psiholoģija, Transkulturālā saskarsme un aprūpe. Prasmes 1. pārzināt cilvēka individuālpsholoģiju, vajadzības, motivāciju un vēlmes, prast izvēlēties piemērotākās un lietot tās praksē; 2. izpratne par transkulturālu saskarsmi, citu kultūru vērtību pieņemšana un tolerance; 3. spēja iekļauties komandā un akceptējami rīkoties noteiktā, bet mainīgā darba situācijā; 4. prast veidot uz pozitīvismu vērstu komunikāciju; 5. izprast organizācijas vai iestādes vērtības un akceptējami rīkoties, lai saskaņotu savu uzvedību ar organizācijas vai iestādes mērķiem.
<i>Domāšanas un problēmu risināšanas kompetences</i>		
Konceptuāla domāšana, kognitīvie procesi / kritiskā domāšana	Prasme identificēt būtiskākos jautājumus un pamatcēloņus sarežģītās situācijās. Problēmas/situācijas izpratne, sadalot to daļās un saskatot cēloņu - sekasakarības, kā arī spēja izdarīt atbilstošus secinājumus. Spēja sistematizēt, prasme izvēlēties prioritātes un sastādīt plānu. Ātri un produktīvi pielāgojas (maina plānus	Zināšanas Individuālpsholoģija, Cilvēka fizioloģija, Starppersonu saskarsme, Filozofijas pamatzināšanas. Prasmes Izpratne un spēja pielietot praksē: 1. identificēt un izvērtēt riskus un uzņemties atbildību par lēmumiem, darbībām un to sekām; 2. rast risinājumus un atbildēt par pieņemtiem lēmumiem mainīgā darba vidē; 3. akceptējami rīkoties perioperatīvās aprūpes pacienta veselībai ārkārtas situācijās; 4. akceptējami rīkoties perioperatīvā procesa vadīšanā nestandarta un katastrofu

	un prioritātes) apstākļu, darba prasību, situāciju vai organizācijas vai iestādes vajadzību izmaiņām.	gadījumos; 5. kritiski izvērtēt un izanalizēt pieņemto lēmumu, un rīcības rezultātu.
<i>Personīgās efektivitātes kompetences</i>		
Spēja pieņemt lēmumus un uzņemties atbildību	Spēja pieņemt akceptējamus lēmumus, izvērtējot informāciju un izmantojot dažādas pieejas.	
Orientācija uz attīstību	Apzināti analizē personīgās stiprās un vājās puses, lai noteiktu attīstības virzienus un vajadzības, un uzlabotu personīgo sniegumu	
Iniciatīva	Gatavība aktīvi rīkoties, noteikt un risināt problēmas, meklēt iespējas uzlabot darba rezultātus. Spēja saskatīt un sagatavoties jaunām iespējām nākotnē. Gatavība darīt vairāk, kā to prasa formālie amata pienākumi.	
Patstāvība	Patstāvība un apzinīgums amata pienākumu izpildē.	
Uzdevumu un procesu pārvaldīšanas kompetences	Prasme noteikt prioritātes, plānot, organizēt un kontrolēt savu darbu īsā un ilgstošā laika termiņā, nodrošinot efektīvu resursu izmantošanu.	
Rūpes par kārtību, precizitāti un kvalitāti	Personiski rīkojas, lai nodrošinātu sava darba kārtību, precizitāti un kvalitāti.	
Orientācija uz rezultātu sasniegšanu	Vēlme veikt uzdevumus arvien labāk, izvirzīt mērķus, kas nav viegli sasniedzami, ieskaitot savas attīstības mērķus, un mērķtiecīgi strādāt pie tiem, lai tos sasniegtu. Spēja saskatīt, novērtēt un radīt jaunas iespējas attīstībai un tās īstenot.	
<i>Vērtību izpratne un pieņemšana</i>		
Ētiskums	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profesionālās ētikas normu zināšanas, izpratne un akceptēšana praksē. 2. Profesijas attīstības atbalstīšana, iesaiste un virzība. 3. Transkulturālu un citu atšķirīgu vērtību izpratne un akceptēšana praksē. 4. Organizācijas vai iestādes misijas un vērtību pieņemšana un atbalstīšana. 	
Lojalitāte	Akceptējama rīcība, lai saskaņotu savu uzvedību ar organizācijas vai iestādes vajadzībām, prioritātēm un mērķiem.	